

УДК 343.4

Ю. І. ДЕМ'ЯНЕНКО,

кандидат юридичних наук,

асистент кафедри кримінального права № 1

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОХОРОНУ ПРАВ НА НЕДОТОРКАНІСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ (СТ. 182 КК УКРАЇНИ) ТА НЕДОТОРКАНІСТЬ ЖИТЛА (СТ. 162 КК УКРАЇНИ)

Розглянуто питання про співвідношення злочинів, передбачених ст. 182 та 162 Кримінального кодексу України. Здійснено аналіз змін редакцій зазначених норм та розроблено пропозиції щодо кримінально-правової охорони права на невтручання в особисте і сімейне життя особи.

Ключові слова: право на недоторканність, приватне життя, особисте життя, право на невтручання, сімейне життя, житло, інше володіння особи.

16 січня 2014 р. Верховною Радою України (далі – ВРУ) було прийнято закон України № 721-VII «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та процесуальних законів щодо додаткових заходів захисту безпеки громадян» [1]. Цим Законом було внесено зміни в низку норм Кримінального кодексу України, в тому числі в ст. 162 КК, що передбачає відповідальність за порушення недоторканності житла, яка була викладена у новій редакції:

«Стаття 162. Порушення недоторканності житла

1. Незаконне проникнення до житла чи до іншого володіння особи, незаконне проведення в них огляду чи обшуку, блокування до них доступу, а так само незаконне виселення чи інші дії, що порушують недоторканність житла громадян, –

караються штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені службовою особою, групою осіб або із застосуванням насильства чи з погрозою його застосування, –

караються позбавленням волі на строк від двох до шести років».

Посилення кримінальної відповідальності за порушення недоторканності житла було обумовлено на той час подіями, пов'язаними з протестними акціями, випадками масових заворушень, широким розповсюдженням проявів вандалізму та екстремізму, значним збільшенням кількості хуліганських дій, фактами перекриття доріг та під'їздів до будинків певних категорій осіб.

Однак вже 28 січня 2014 р. Верховна Рада України визнала зазначений Закон таким, що

втратив чинність у зв'язку з прийняттям закону України № 732-VII «Про визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України» [2]. І, нарешті, 23 лютого 2014 р. законодавцем було прийнято закон України № 767-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо припинення норм законів, схвалених 16 січня 2014 року» [3], внаслідок чого чинною залишилась попередня редакція ст. 162 КК. Тобто було виключено таке альтернативне незаконне діяння, як блокування доступу до житла чи іншого володіння особи, кваліфікуючу ознаку «вчинення злочину групою осіб» та зменшений максимальний строк позбавлення волі за вчинення протиправних діянь за наявності кваліфікуючих ознак цього злочину.

У зв'язку з цим залишається відкритим, на нашу думку, насамперед, питання щодо кримінально-правової оцінки випадків учинення такого незаконного діяння, як блокування доступу до житла чи іншого володіння особи. Воно може бути вчинено шляхом улаштування перешкод, а саме: влаштуванням барикад, завалів із допомогою каміння, шпал, залізобетонних конструкцій, встановленням транспортних засобів, в тому числі великогабаритних, сільськогосподарських, будівельних та інших машин та механізмів, перекриттям вулиць, доріг гуртом людей, виставленням постів, що не дає можливості під'їхати до будинку чи іншого володіння особи чи виїхати з нього [4, с. 548; 5, с. 842–843]. Тому під час кваліфікації таких учинених діянь потрібно з'ясувати, яке саме з прав фізичної особи порушено, і відповідним чином відтворювати це порушення в кваліфікації, забезпечуючи тим самим їх точну юридичну та соціальну характеристику.

Статті 182 КК «Порушення недоторканності приватного життя» та 162 КК «Порушення недоторканності житла» досліджували в своїх роботах різні вчені, зокрема П. П. Андрушко, В. І. Бобрик, О. П. Горпинюк, О. М. Готін, Ю. Жмур, І. О. Зінченко, Є. В. Лашук, С. Я. Лихова, В. Т. Маляренко, М. І. Мельник, І. І. Присяжнюк, Г. Рунов, П. І. Салій, З. Т. Тростюк, О. М. Храмцов та інші. В їх роботах було запропоновано тлумачення ознак цих складів злочинів, вирішені окремі питання щодо застосування цих норм, відмежування цих злочинів від адміністративних правопорушень, висловлені пропозиції щодо вдосконалення норм про кримінальну відповідальність за порушення недоторканності приватного життя та недоторканності житла. Більш того, нами було виконано дисертаційне дослідження, яке мало своїм результатом не лише теоретичну розробку всіх ознак складу злочину, передбаченого ст. 182 КК, а й виявлення недоліків у кримінально-правовій охороні приватного життя, та вироблення пропозицій щодо вдосконалення кримінального законодавства. Так, у цій роботі: 1) розглянуто підставу кримінальної відповідальності за ст. 182 КК, зокрема у вигляді теоретичних визначень та пояснень усіх елементів та ознак складу цього злочину; 2) виявлено основні системні зв'язки ст. 182 з іншими кримінально-правовими нормами (в тому числі передбаченою ст. 162 КК) та сформульовані рекомендації щодо кваліфікації цього злочину; 3) розроблені та сформульовані пропозиції щодо вдосконалення ст. 182 КК та кримінально-правової охорони приватного життя [6].

Мета цієї публікації полягає у виявленні співвідношення злочинів, передбачених ст. 182 та 162 КК, з урахуванням змін редакцій цих норм та з'ясуванні забезпеченості кримінально-правової охорони приватного життя фізичних осіб за вітчизняним законодавством у зв'язку зі збільшенням випадків незаконного втручання у сферу приватного життя.

Статті 182 КК «Порушення недоторканності приватного життя» та 162 КК «Порушення недоторканності житла» передбачені у розділі V його Особливої частини. Родовим об'єктом цих злочинів є суспільні відносини, що забезпечують конституційні права та свободи людини і громадянина [7, с. 108], а саме: право на недоторканність особистого і сімейного життя, право на охорону конфіденційної інформації про особу (ст. 32 Конституції України (далі – Конституції)) та право на недоторканність житла (ст. 30 Конституції).

Обидва злочини мають зв'язок зі сферою приватного життя фізичної особи, але відмінність в об'єктах цих прав зумовлює необхідність в одних випадках розмежовувати ці злочини, а в інших – кваліфікувати за сукупністю норм, передбачених ст. 182 та 162 КК. Саме цей термін – «*приватне життя*» – вживається у кримінальному законодавстві в назві ст. 182 КК. Це поняття вже досліджувалось у загально-теоретичному плані або стосовно інших правових систем. Ми розуміємо сферу приватного життя фізичної особи у контексті ст. 271 Цивільного кодексу України (далі – ЦК), що визначає зміст особистого немайнового права як сферу особистого самоврядування (саморегулювання), в якій фізична особа має верховну владу щодо визначення свого життя та його регулювання, встановлення правил поведінки. Тобто є сфера життя, в якій не держава чи суспільство визначають правила поведінки, а навпаки: держава та суспільство визнають за фізичною особою таке право – вільно, на власний розсуд визначати свою поведінку, і тим самим визнають за особою право самостійно регулювати відносини у цій сфері. Це право особи на таке регулювання є незалежним не лише від інших осіб, а й від держави. Таким чином, фізична особа в цій сфері має верховну владу в регулюванні як своєї поведінки, так і в регулюванні поведінки всіх інших осіб, суспільства та держави, які відповідно до закону зобов'язані не порушувати це право.

Звернемо увагу на той факт, що в 2012 році була посилена кримінальна відповідальність за порушення недоторканності приватного життя, що було обумовлено низкою причин. По-перше, змінами інформаційного законодавства України; по-друге, введенням законодавцем диференційованого підходу до кримінальної відповідальності за цей злочин залежно від його наслідків; по-третє, бажанням законодавця в цілому посилити таку відповідальність за незаконні дії з конфіденційною інформацією про особу. Суттєві зміни редакції ст. 182 КК стосувалися розуміння об'єкта та предмета порушення недоторканності приватного життя, об'єктивної та суб'єктивної сторони цього злочину. Зазначимо, що в попередній редакції цієї норми *основним безпосереднім об'єктом* цього злочину нами визнавалось *право власності на конфіденційну інформацію про особу*, а за новою редакцією ст. 182 КК *таким об'єктом* є *уже право на конфіденційну інформацію про особу*. *Предметом* цього злочину залишається *конфіденційна інформація про особу*, а це поняття охоплює різні за своїм змістом відомості

про фізичну особу, які можуть стосуватися: 1) певної людини як живої істоти, її біологічного життя, тобто її віку, статі, зовнішнього вигляду, відбитків пальців, стану здоров'я тощо; 2) внутрішнього світу людини: її психічного і фізичного відчуття, душевного переживання, відношення до певних осіб тощо; 3) зовнішніх проявів життєдіяльності особи, її поведінки, спілкування з іншими людьми тощо: а) у сфері її особистого чи сімейного життя; б) в інших сферах життя, у тому числі її участі у державних або суспільних справах чи процесах.

Оскільки в диспозиції ст. 182 КК йдеться про певні незаконні дії з конфіденційною інформацією про особу і про посягання на право на таку інформацію, то хочемо наголосити, що на сьогодні законом про кримінальну відповідальність охороняється тільки інформаційний аспект права на недоторканність приватного життя, що не забезпечує всебічного захисту цієї сфери життя фізичних осіб.

Порушення недоторканності житла (ст. 162 КК) часто фактично поєднується в просторі та часі з порушенням недоторканності приватного життя (ст. 182 КК), зокрема це стосується випадків незаконного збирання конфіденційної інформації про особу, яка знаходиться у житлі чи іншому володінні фізичної особи. Тому питання про розмежування цих злочинів є актуальним, але в науці кримінального права недостатньо дослідженим.

Ключовим для розгляду співвідношення цих злочинів є питання про визначення «природи» права на недоторканність житла. Проаналізуємо під цим кутом зору поняття «житло» та «інше володіння особи». У кримінально-правовому аспекті теоретичне осмислення і практичне тлумачення поняття «житло» в основному відбувалось у зв'язку з кваліфікацією крадіжки, грабежу та розбою як злочинів проти власності, у складах яких проникнення у житло передбачено як кваліфікуючу ознаку цих злочинів. Пленум Верховного Суду України (далі – ПВСУ) в п. 22 постанови від 6 листопада 2009 р. № 10 «Про судову практику у злочинах проти власності» роз'яснив, що під житлом потрібно розуміти приміщення, призначене для постійного або тимчасового проживання людей (будинки, квартири, дача, номер у готелі тощо). До житла прирівнюються також ті його частини, в яких може зберігатися майно (балкон, веранда, комора тощо), за винятком господарських приміщень, не пов'язаних безпосередньо з житлом (гараж, сарай тощо) [8, с. 427]. Практично таке ж роз'яснення цього поняття містилося в постанові Пленуму

Верховного Суду України (далі – ППВСУ) від 25 грудня 1992 р. № 12 «Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності». Розглядаючи поняття житла в п. 11 ППВСУ від 28 березня 2008 р. № 2 «Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства», ППВСУ роз'яснив його більш широко, зазначивши, що під ним треба розуміти: 1) особистий будинок із усіма приміщеннями, які призначені для постійного чи тимчасового проживання в них, а також ті приміщення, які хоча й не призначені для постійного чи тимчасового проживання в них, але є складовою будинку; 2) будь-яке житлове приміщення, незалежно від форми власності, яке належить до житлового фонду і використовується для постійного або тимчасового проживання (будинки, квартири в будинку будь-якої форми власності, окрема кімната в квартирі тощо); 3) будь-яке інше приміщення або забудова, які не належать до житлового фонду, але пристосовані для тимчасового проживання (дача, садовий будинок тощо) [9, с. 7]. Оскільки для вирішення цього питання не має значення форма власності на будівлю, в якій проживає особа, то це означає, що право на житло не є таким, що впливає безпосередньо із права власності на майно, а є особистим правом фізичної особи. Такий висновок підтверджується й тим, що у ЦК право на недоторканність житла (ст. 311) передбачене серед особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи (глава 22).

Водночас із положень ч. 2 ст. 30 Конституції про «житло чи інше володіння особи» випливає, що житло також є володінням особи. Це спонукає багатьох дослідників цього права йти шляхом аналізу поняття «володіння», яке відноситься до речових прав. Результатом таких досліджень є тлумачення, в якому важко відшукати особистий немайновий характер цього права. В. Т. Маляренко запропоновано під «іншим володінням» особи розглядати: «всі приміщення, крім житла, які належать особі»; «всі речі, які належать особі і знаходяться в житлі чи поза житлом»; «землю і воду, і ліс та інші насадження, худобу, птицю, транспортні засоби та будь-яке інше майно, яке належить особі» [10, с. 6].

Як зазначає І. І. Присяжнюк, вчені, які тлумачили ст. 162 КК, як правило, визначають поняття «інше володіння особи» шляхом казуїстичного

переліку тих об'єктів, які, на їх думку, належать до такого володіння: земельні ділянки, гаражі, погребі, інші будівлі господарського, у тому числі виробничого призначення, відокремлені від житлових будівель, будь-які інші об'єкти, щодо яких особа здійснює право володіння [11, с. 118]; «різного роду будівлі (приміщення) біля житла, призначені для виконання окремих робіт або для ведення господарства (майстерня, склад, повітка, клуня, погріб, гараж, хлів)» [12, с. 329], «гараж, господарські будівлі тощо» [13, с. 47]; дачні будівлі, гаражі, яхти, літаки, автомобілі, магазини, кафе, кіоски, сади, городи, подвір'я, земельні ділянки та угіддя тощо» [14, с. 616]. На думку самого І. І. Присяжнюка, «інше володіння особи – це предмети матеріального світу, які перебувають законно чи незаконно у володінні фізичної особи та призначені або пристосовані чи спеціально обладнані для розміщення або зберігання майна, або вирощування продукції, а також оснащені будь-якими пристосуваннями (у тому числі охороною), які роблять неможливим або ускладнюють незаконне проникнення у них». Таке визначення він пропонує закріпити у примітці до ст. 162 КК [15, с. 40].

До речі, ПВСУ у зазначеній вище постанові від 28 березня 2008 р. № 2 вперше роз'яснив також і це поняття, вказавши в абз. 3 п. 11 цієї Постанови, що як «інше володіння» слід розуміти такі об'єкти (природного походження та штучно створені), які за своїми властивостями дають змогу туди проникнути і зберегти або приховати певні предмети (речі, цінності). Ними можуть бути, зокрема, земельна ділянка, сарай, гараж, інші господарські будівлі та інші будівлі побутового, виробничого та іншого призначення, камера сховища вокзалу (аеропорту), індивідуальний банківський сейф, автомобіль тощо [9, с. 7].

Щоб виокремити ту особисту цінність, яка є об'єктом цього права, необхідно звернути особливу увагу на те, що з'ясувати її можна і без аналізу поняття «іншого володіння», адже у формулюванні аналогічного права, передбаченого ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. (далі – Конвенція), воно відсутнє. З іншого боку формулювання, передбачене ст. 30 Конституції, можна розглядати як таке, що якраз і відтворює ту особисту цінність, але для цього потрібно в тлумаченні робити наголос не на володінні, а на *проникненні* до нього та вчиненні в ньому певних дій. Це дозволяє побачити, що є володіння окремими речами, куди не можна фізично проникати іншій особі і вчи-

нювати там певні дії. А там, де це можливо і відбувається, не завжди дії ставлять під загрозу саме володіння, наприклад, як у випадку таємного огляду квартири, про яке особа випадково дізналась через декілька років.

Ми вважаємо, що особистою цінністю як об'єктом цього права слід визнавати певну *територію (простір) для особистого життя*. Тобто у фізичної особи є не лише право на особисте життя, а й право на недоторканну територію (простір) для такого життя. Таке тлумачення підтверджується й тим, що в названій Конвенції ці права сформульовані в ст. 8 разом: «Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції». Ще одним аргументом є закріплення в ст. 310 ЦК права фізичної особи на місце проживання. Відповідно до цієї статті фізична особа має право мати територію (простір) для особистого проживання, а згідно із ст. 311 ЦК – на її недоторканність. Межі такої території (простору) визначаються у кожному конкретному випадку з урахуванням усієї сукупності фактичних обставин, у тому числі залежно від наявності у особи прав власності чи інших майнових прав. Отже, в цьому випадку йдеться про право фізичної особи на територіальну (просторову) автономію, про верховну владу особи на певній території (в певному просторі).

Фізична особа як суб'єкт права на недоторканність житла має повноваження: а) мати зазначену територію (простір); б) в рамках, передбачених Конституцією та законами, визначити її конкретні межі; в) вимагати від інших осіб та держави не порушувати режим недоторканності; г) захищати своє право самостійно чи за допомогою держави. Здійснення особою цього права може виражатися по-різному, зокрема, в одних випадках – в обмеженні доступу сторонніх осіб лише до будинку, в якому особа проживає, а в інших – в обмеженні доступу до садиби, яка включає в себе земельну ділянку разом із розташованими на ній житловим будинком, господарсько-побутовими будівлями, наземними і підземними комунікаціями, багаторічними насадженнями (ст. 381 ЦК). Саме цим, на наш погляд, пояснюється поява в ст. 30 Конституції вказівки на «інше володіння», тобто цим підкреслюється можливість різних форм здійснення цього права.

Викладені положення мають важливе значення для вирішення питання про співвідношення порушення недоторканності приватного життя (ст. 182 КК) та порушення недоторканності житла (ст. 162 КК), оскільки показують

як їх зв'язок зі сферою приватного життя фізичної особи, так і самостійність цих прав, їх відмінність, яка насамперед впливає з того, що за ст. 182 КК йдеться про право щодо конфіденційної інформації про особу, а за ст. 162 КК – щодо певної території (простору). Вони також дозволяють проаналізувати конкретні практичні ситуації, в яких виникають питання про розмежування цих злочинів чи про кваліфікацію їх за сукупністю (наприклад, випадки незаконного збирання конфіденційної інформації про особу, яка знаходиться у житлі чи іншому володінні фізичної особи, коли це поєднано з проникненням у житло та підслуховуванням розмов).

Наявність у ст. 162 КК невичерпного переліку дій означає, що це можуть бути й інші дії, якими порушується недоторканність житла громадян, наприклад, вони можуть виражатися у самовільній чи примусовій зміні зовнішніх меж житла, такому ж виділенні окремої території всередині житла і встановленні своїх правил поведінки на цій території тощо. У той же час особливого розгляду потребують незаконні дії, в яких немає прямого зв'язку з територією (проникненням, зміною її меж тощо), а які стосуються виключно поведінки сторонньої особи на цій території, а тим більше біля неї. Наприклад, як кваліфікувати дії осіб, про які було зазначено на початку цієї статті, які злісно перешкоджають заїзду чи виїзду сім'ї на автомобілі з власного двору і блокують доступ до їх будинку? Підстав для застосування ст. 182 КК в таких ситуаціях немає, тому що відсутній предмет цього злочину. Формально-юридично ці дії не можна охопити поняттям «інших дій, якими порушується недоторканність житла», враховуючи, що вони самочинно вчинені не в тому життєвому просторі, де право дозволяти чи не дозволяти вчинювати певні дії має особа, яка там проживає. Ці та подібні дії по суті є посяганням на право на невтручання в особисте і сімейне життя особи, передбачене ст. 32

Конституції. Кваліфікацію подібних дій як хуліганства, що характерно для сьогоденної судової практики, ми вважаємо неточною і вимушеною, оскільки відсутня відповідна норма про порушення права на невтручання в приватне життя.

Таким чином, ст. 182, 162 та іншими нормами КК лише частково охороняється право фізичної особи на невтручання в її особисте і сімейне життя, передбачене ч. 1 ст. 32 Конституції. Потрібна загальна норма про відповідальність за злочинне втручання в особисте чи сімейне життя. Тому ми вважаємо за необхідне доповнити КК окремою статтею, в якій би передбачалась відповідальність за незаконне втручання в особисте і сімейне життя фізичної особи. Пропонуємо таку редакцію цієї статті:

Ст. 182¹. Незаконне втручання в особисте і сімейне життя особи

1. Незаконне втручання в особисте і сімейне життя іншої особи, тобто умисне грубе порушення права іншої особи самій визначати своє особисте та сімейне життя і можливість ознайомлення з ним інших осіб, – карається...

2. Ті самі дії, поєднані з насильством, яке не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або вчинені з використанням будь-яких спеціальних технічних засобів для негласного отримання, фіксації або передачі відомостей про особисте чи сімейне життя іншої особи, або поширення таких відомостей у публічному виступі, творі, що публічно демонструється, матеріалах, що розповсюджуються, чи в засобах масової інформації, або вчинені за попередньою змовою групою осіб, – караються...

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, поєднані з насильством, яке є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого, або вчинені організованою групою осіб, або якщо вони спричинили тяжкі наслідки, – караються...

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та процесуальних законів щодо додаткових заходів захисту безпеки громадян : закон України від 16 січ. 2014 р. № 721-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 22. – Ст. 801.
2. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України : закон України від 28 січ. 2014 р. № 732-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 22. – Ст. 811.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо припинення норм законів, схвалених 16 січня 2014 року : закон України від 23 лют. 2014 р. № 767-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 17. – Ст. 593.
4. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 2. Особлива частина / заг. ред.: В. Я. Тацій, В. П. Пшонка, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін. – 5-те вид., допов. – Харків : Право, 2013. – 1040 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / заг. ред.: М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. – 9-те вид., перероб. та допов. – Київ : Юрид. думка, 2012. – 1316 с.

6. Дем'яненко Ю. І. Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності приватного життя : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Дем'яненко Юлія Іванівна. – Харків, 2008. – 215 с.
7. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / М-во освіти і науки України ; за ред.: проф. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Київ : Юрінком Інтер, 2005. – 624 с.
8. Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011 роки) : станом на 26 верес. 2011 р. / упоряд.: Ю. М. Грошовий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Харків : Право, 2011. – 456 с.
9. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативнорозшукової діяльності, дізнання і досудового слідства : постанова Пленуму Верховного Суду України від 28 берез. 2008 р. № 2 // Вісник Верховного Суду України. – 2008. – № 4. – С. 4–8.
10. Маляренко В. Т. Про недоторканність житла та іншого володіння особи як засаду кримінального судочинства / В. Т. Маляренко // Вісник Верховного Суду України. – 2004. – № 9. – С. 2–13.
11. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / М-во освіти і науки України ; за ред.: М. І. Мельник, В. А. Клименко. – Київ : Юрид. думка, 2004. – 656 с.
12. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України / за ред. С. С. Яценка. – Київ : А.С.К., 2002. – 936 с.
13. Кримінально-процесуальний кодекс України : наук.-практ. комент. / за заг. ред. : В. Т. Маляренко, В. Г. Гончаренко. – Київ : Форум, 2003. – 938 с.
14. Тертишник В. М. Науково-практичний коментар до Кримінально-процесуального кодексу України / В. М. Тертишник. – Київ : А.С.К., 2002. – 1056 с.
15. Присяжнюк І. Про встановлення змісту поняття «інше володіння особи» у диспозиції статті 162 Кримінального кодексу України / І. Присяжнюк // Вісник прокуратури. – 2009. – № 10. – С. 36–41.

Надійшла до редколегії 10.12.2014

**ДЕМ'ЯНЕНКО Ю. І. НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ
УГОЛОВНОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА ОБ ОХРАНЕ ПРАВ
НА НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ ЧАСТНОЙ ЖИЗНИ (СТ. 182 УК УКРАИНЫ)
И НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ ЖИЛИЩА (СТ. 162 УК УКРАИНЫ)**

Рассмотрен вопрос о соотношении преступлений, предусмотренных ст. 182 и 162 Уголовного кодекса Украины. Проведён анализ изменений редакций указанных норм и разработаны предложения об уголовно-правовой охране права на невмешательство в личную и семейную жизнь лица.

Ключевые слова: право на неприкосновенность, частная жизнь, личная жизнь, право на невмешательство, семейная жизнь, жилище, иное владение лица.

**DEMYANENKO Y. I. SOME IMPROVE ISSUES OF THE CRIMINAL LAWMAKING
ABOUT PROTECTION OF THE RIGHTS TO SANCTITY OF PRIVACY (ART. 182
OF UCC) AND SANCTITY OF RESIDENCE (ART. 162 OF UCC)**

The article is dedicated to consideration of question about correlation of crimes envisaged by the articles 182 and 162 Ukraine Criminal Codes (UCC).

The analysis of changes of criminal statute is conducted about the guard of rights on inviolability of dwelling, that require a theoretical analysis. Some new forms of trenching are educed upon constitutional rights, envisaged by the articles 30 and 32 Constitutions of Ukraine, that stipulate the necessity of improvement of criminal law guard of these rights.

The changes brought in the articles 162 and 182 UCC, some signs of these crimes and their correlation, necessity of improvement of criminal statute is reasonable for part of criminal law guard of right for a physical person on non-interference in his personal and domestic life are considered in the article. Suggestion about addition of UCC is outspoken by a general norm about responsibility for illegal interference with the personal and domestic life of physical person.

Keywords: right on inviolability, private life, personal life, right on non-interference, domestic life, dwelling, another possession of person.